

Crisis Studies of the Islamic World
Vol.12, No.4, winter 2026

**Hindu Extremism and Structural Discrimination against Muslims in India:
A Study of BJP Policies**

Gholamreza Behrouzi Lak¹ | Amin Rezaeinejad²

Received Date: 2024/07/27

Accept Date: 2025/11/14

Cite: Behrouzi Lak, G. and Rezaei Nejad, A. (2026). Hindu Extremism and Structural Discrimination against Muslims in India: A Study of BJP Policies. *Crisis Studies of the Islamic World*, 12(4), 201-226.

DOI:

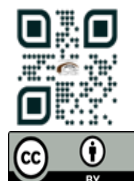
Abstract

*T*his article examines the rise of Hindu extremism in India under the rule of the Bharatiya Janata Party (BJP) and its ideological foundation in Hindutva. Since 2014, discriminatory policies and Islamophobic practices have shifted from sporadic incidents to a systematic project affecting the country's largest religious minority. Using a qualitative approach and secondary data analysis, the study explores three dimensions: political actors, ideology and discourse, and their consequences for Indian Muslims. The findings highlight a multidimensional crisis: declining Muslim political representation, economic marginalization through unequal access to employment, educational exclusion reinforced by cultural imposition, and escalating organized violence that threatens community security. These developments reveal that the issue is not limited to religious or cultural tensions but forms part of a broader political-ideological agenda to redefine India's national identity on the basis of Hindu exclusivism and the exclusion of minorities. The article argues that this trajectory endangers both the future of Muslims and India's social cohesion as a multi-religious society. It concludes by suggesting a multi-level response, combining civic engagement and solidarity with other marginalized groups domestically, and leveraging international media and diplomatic platforms to raise awareness and apply pressure, in order to resist deepening cycles of discrimination and violence.

Keywords: Hinduism, Extremism, Bharatiya Janata Party, BJP, Indian Muslims, India

¹. Ph.D. in Political Science, Professor at Baqir al-Olum University. blak@bou.ac.ir

². M.A. in International Relations, amin.rezaei.nejad@gmail.com (Corresponding Author)

1. Introduction

In June 2024, Narendra Modi, leader of the Bharatiya Janata Party (BJP), became Prime Minister of India for the third time and also won the Varanasi constituency. [Editor's note: Original text said November 2023; the general elections were held in April–June 2024, with Modi taking office in June 2024.] The BJP has now held power for over a decade, since 2014. Since the party came to power, anti-Muslim policies and Islamophobia in India have intensified. An example is the 2020 Delhi riots (following the 2019 Citizenship Amendment Act), which left 53 dead and clearly violated the rights of Muslims. Furthermore, a report by the India Hate Lab showed that hate speech against Muslims increased by 62% in the second half of 2023. This trend indicates that the BJP uses hate-mongering as an electoral tactic to strengthen its base among radical Hindus.

By fueling Hindu nationalism, the BJP freely pursues anti-minority (especially anti-Muslim) policies even after electoral victories, and its agents are the main perpetrators of collective violence. The party's policies are based on the ideology of "Hindutva," which is reinforced in its electoral manifestos through anti-minority narratives. According to analysts, the BJP's victories in various states are primarily based on a nationalist approach that portrays Muslims as a threat to "Akhand Bharat" (Undivided India).

The idea of Akhand Bharat is based on the belief that non-Hindus are migrants who must either leave the country or return to Hinduism. Moreover, this idea considers the countries of the region (from Afghanistan to Sri Lanka, and even parts of Iran) as part of a common Hindu culture and demands their reunification with India as the center. This article aims to examine the historical roots of Hindu extremism, the mechanisms of Hindutva parties (especially the BJP), and the challenges faced by Indian Muslims.

2. Methodology and Conceptual Framework

This research has been conducted using a qualitative approach based on the analysis of secondary data. The main objective in this process is to gain a deep understanding of the mechanisms of radical Hindutva (Hindu extremism) and to explain the challenges faced by the Muslim community in India in recent years. For this purpose, the data used have been primarily gathered from academic journals, investigative reports, documents from human rights organizations, and reputable news sources. The selection of sources was based on scholarly credibility, direct relevance to the topic, and the timeliness of the data. The data collection method involved an extensive review of the existing literature and a critical analysis of relevant texts. These analyses have been organized within the framework of Critical Race Theory in order to enable an examination of the link between political

power, Hindutva ideology, and the lived experience of Indian Muslims. In this regard, the available data have been analyzed not merely as descriptions of events, but as reflections of the structural relations of power and racial-religious discrimination in India

The conceptual framework of this research is based on three main categories of variables: political actors, ideology and discourse, and their consequences for the Muslim community.

At the first level, the Bharatiya Janata Party, as the most important proponent of radical Hindu ideology, and its affiliated organizations (such as the Rashtriya Swayamsevak Sangh and similar groups) are considered the main driving forces in India's political and social scene. Opposed to them stands the Indian Muslim community, the country's largest religious minority, which bears the greatest impact of the discriminatory policies and actions of these groups.

At the second level, the "Hindutva" ideology serves as the identitarian and ideological framework of the BJP, emphasizing Hindu cultural-religious purity, the exclusion of minorities, and the idea of "Akhand Bharat." This ideology is in direct conflict with the secularism enshrined in India's constitution and, by employing tools such as Islamophobia, the othering of Muslims, and the rewriting of Indian history, seeks to transform the national and political identity of the country.

At the third level, the consequences of the dominance of Hindutva discourse for Indian Muslims can be identified in four major areas:

- a) Political: Reduction of Muslim representation in parliament and exclusion from decision-making processes;
- b) Economic: Worsening inequality in employment, rising poverty, and the expansion of slum dwelling;
- c) Social and Cultural: Educational deprivation, imposition of Hindu identity, and psycho-familial disintegration, especially among Muslim women;
- d) Security: Organized violence, judicial repression, and increased vulnerability to cycles of communal violence.

Accordingly, the causal relationship among these concepts is explained as follows: The Hindutva ideology, promoted by the BJP and aligned groups, leads to official and unofficial discriminatory policies and actions against Muslims. These policies lay the groundwork for widespread political, economic, social, and security challenges for the Muslim community, and in the long term threaten India's social cohesion.

3. Discourse

Focusing on the Hindutva ideology and the BJP, this article presents a comprehensive picture of structural discrimination against Indian Muslims and highlights its significance in examining post-2014 developments, relying on concrete instances and executive policies. The article's analytical framework, with its three axes of political actors, ideology, and consequences, clarifies the relationship between political power and the

situation of Muslims and demonstrates that the current discrimination is an organized project to redefine India's national identity based on Hindu exclusivism.

The findings rightly highlight the multi-layered challenges faced by Muslims (from political exclusion and economic marginalization to cultural deprivation and organized violence). The article's critical approach, focusing on the fascist and hegemonic nature of BJP policies, is noteworthy, though it could have further addressed the capacities for civil resistance within the Muslim community.

The solutions section—including forming a Muslim lobby, uniting with groups sharing similar fates, and utilizing the media capacity of the Islamic world—strengthens the practical dimension of the article. The emphasis on the transnational aspect of the crisis also shows that the consequences extend beyond the Muslim community and threaten the multicultural stability of India and South Asia. Ultimately, despite relying on secondary data, the article manages to draw an alarming and structural picture of the dimensions of discrimination against Indian Muslims.

4. Conclusion and Suggestions

In the past decade, religious tolerance in India has severely weakened, and discrimination against Muslims has transformed from sporadic incidents into an organized policy based on Hindutva ideology. This trend has been reflected in politics, the economy, society, and security, placing pressure on the lives of Muslims.

Muslims face challenges such as exclusion from political representation, economic marginalization, educational deprivation, imposition of a Hindu cultural identity, and an increase in organized violence. These conditions place them in a situation of "perpetual othering" and increase the risk of continued communal violence.

This issue is not merely a religious dispute but a political-ideological project to redefine India's national identity based on Hindu exclusivism and the elimination of minorities. Its continuation threatens the future of Muslims, social cohesion, and the country's political stability.

Countering this trend requires strengthening internal solidarity, reconstructing the discourse of secularism, developing inclusive civil mechanisms, and utilizing the media and diplomatic capacities of the Islamic world. In sum, Hindu extremism is a structural project; neglect of it endangers the multicultural and multi-religious future of India.

هندوگرایی افراطی و تبعیض ساختاری علیه مسلمانان هند: مطالعه‌ای بر سیاست‌های بی‌جی‌پی

غلامرضا بهروزی لک^۱ | امین رضایی نژاد^۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۸/۲۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۰۶

استناد: بهروزی لک، غلامرضا و رضایی نژاد، امین. (۱۴۰۴). هندوگرایی افراطی و تبعیض ساختاری علیه مسلمانان هند: مطالعه‌ای بر سیاست‌های بی‌جی‌پی. *بحران پژوهی جهان اسلام*، ۱۲(۴)، ۲۲۶-۲۰۱.

DOI:

چکیده

این پژوهش با تمرکز بر حاکمیت حزب مردم بهارت (بی‌جی‌پی) و ایدئولوژی هندوتوه به بررسی سازوکارهای هندوگرایی افراطی و پیامدهای آن بر جامعه مسلمانان هند می‌پردازد. از زمان روی کار آمدن بی‌جی‌پی در سال ۲۰۱۴، اسلام‌هراسی و سیاست‌های تبعیض‌آمیز علیه مسلمانان روندی سازمان‌یافته یافته و در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و امنیتی بازتاب گسترده‌ای پیدا کرده است. چارچوب مفهومی پژوهش بر سه محور «کنشگران سیاسی»، «ایدئولوژی و گفتمان» و «پیامدها» استوار است و با بهره‌گیری از رویکرد کیفی و تحلیل داده‌های ثانویه، تلاش می‌کند رابطه علی میان این عوامل را آشکار سازد. یافته‌ها نشان می‌دهد که مسلمانان هند با کاهش نمایندگی سیاسی، حاشیه‌نشینی اقتصادی، محدودیت‌های آموزشی، خشونت سازمان‌یافته و فروپاشی هویتی-اجتماعی روبرو هستند. در سطح کلان، این وضعیت نه صرفاً نتیجه اختلافات مذهبی، بلکه محصول یک پروژه سیاسی-ایدئولوژیک است که هدف آن بازتعریف هویت ملی هند بر اساس انحصار هندویی و حذف اقلیت‌هاست. نتیجه‌گیری پژوهش بر ضرورت اتخاذ رویکردی چندسطحی برای مقابله با این روند تأکید می‌کند؛ به‌گونه‌ای که از یک سو اتحاد و کنشگری مدنی اقلیت‌ها و گروه‌های اجتماعی هم‌سرنوشت در داخل و از سوی دیگر بهره‌گیری از ظرفیت رسانه‌ای و دیپلماتیک جهان اسلام در عرصه بین‌المللی، بتواند مانع تعمیق چرخه تبعیض و خشونت شود.

واژگان کلیدی: هندوگرایی، افراط‌گرایی، حزب مردم بهارت، بی‌جی‌پی، مسلمانان هند، هند.

^۱. استاد دانشگاه باقرالعلوم. blak@bou.ac.ir

^۲. کارشناس ارشد روابط بین‌الملل. (نویسنده مسئول). amin.rezaei.nejad@gmail.com

مقدمه

در نوامبر ۲۰۲۳ «نرندر مودی»^۱ نامزد «حزب مردم بهارت» (بهارتیه جنتا پارتی)^۲، در این مقاله به اختصار بی‌جی‌پی عنوان خواهد شد) برای بار سوم به‌عنوان نخست‌وزیر هند انتخاب شد. وی همچنین برای سومین بار متوالی به‌عنوان نامزد واراناسی (بنارس) در انتخابات «مجلس عوام هند» (لُک سَبها) شرکت کرده و رأی کرسی این منطقه انتخاباتی را به دست آورد. حزب مردم بهارت از تاریخ ۲۶ نوامبر سال ۲۰۱۴ که توانست برای بار سوم در تاریخ هند مدرن تشکیل دولت دهد، تا امروز بیش از ده سال است که زمام حکومت در هند را در اختیار دارد.

از زمان روی کار آمدن بی‌جی‌پی در سال ۲۰۱۴ تاکنون، اسلام‌هراسی و اقدامات سیاسی ضد مسلمانان در هند تشدید شده است. در این زمینه به عنوان مثال می‌توان به دو رویداد اشاره کرد. اولی شورش دهلی‌نو در سال ۲۰۲۰ است که در اعتراض به تصویب قانون شهروندی در سال ۲۰۱۹ صورت گرفت و منجر به کشته‌شدن ۵۳ مسلمان و هندو شد (Varadarajan, 2020)؛ قانونی که به طور آشکار نقض حقوق اقلیت مسلمان هند محسوب می‌شد. دومی، مبتنی بر گزارش مؤسسه تحقیقاتی India Hate Lab است که نشان می‌دهد در هند، میزان سخنان نفرت‌انگیز علیه مسلمانان در نیمه دوم سال ۲۰۲۳ نسبت به شش ماه اول سال ۶۲ درصد افزایش یافته است (India Hate Lab Report, 2024). افزایش شدید نفرت‌پراکنی علیه مسلمانان آن هم در زمان منتهی به برگزاری انتخابات مشخص می‌کند که بی‌جی‌پی از این موضوع به‌عنوان تاکتیک انتخاباتی و به جهت تقویت پایگاه رأی خود در میان جامعه هندو استفاده می‌نماید.

بی‌جی‌پی در طول مبارزات انتخاباتی خود بر آتش ملی‌گرایی هندویی می‌دمد و پس از پیروزی نیز اختیار کاملی برای اتخاذ سیاست‌های ضد اقلیت‌ها علی‌الخصوص مسلمانان دارد. این حزب همیشه به طور کامل به کارگزاران حزب خود اجازه می‌دهد تا فعالیت‌های ضد مسلمانان را در هند که عامل اصلی خشونت جمعی علیه مسلمانان است، تقویت کنند. سیاست‌های افراطی در قبال اسلام و مسلمانان ویژگی غالب گروه‌های اندیشه سیاسی «هندوتوه»^۳ (در ادامه درباره ویژگی‌های اندیشه هندوتوه توضیح داده خواهد شد) است. مانیفست انتخاباتی بی‌جی‌پی همواره ارائه یک روایت قدرتمند ضد اقلیت‌ها است تا بتواند پایگاه رأی خود در میان هندوهای افراطی را حفظ کند. به گفته بسیاری از تحلیلگران هندی، در واقع پیروزی بی‌جی‌پی در بسیاری از ایالت‌ها عمدتاً به اتخاذ موضعی در جهت تبدیل هند به کشوری ناسیونالیستی بستگی دارد. آن‌ها اعضای

¹ Narendra Modi

² Bharatiya Janata Party

³ Hindutva

حزب مسلمانان را پناهنده و تهدیدی برای یکپارچگی هند یا همان ایده «آکهند بهارت»^۱ معرفی می‌کنند.

ایده آکهند بهارت اصطلاحی در زبان سنسکریت و به معنی هند یکپارچه است. این ایده در معنای جدید خود دو ادعا دارد. اول اینکه ساکنان غیرهندو کشور هند یا مهاجران مهاجر هستند که باید این کشور را ترک کنند و یا هندوهای هستند که با اجبار و فریب تغییر کیش داده‌اند؛ در نتیجه باید دوباره هندو شوند. ادعای دوم این است که کشورهای افغانستان، بنگلادش، بوتان، هند، مجمع‌الجزایر مالدیو، میانمار، نپال، پاکستان، سری‌لانکا و استان تبت در کشور چین (Chatterji et al, 2019:161) (و در یک معنای افراطی‌تر تایلند و حتی بخش‌های شرقی ایران) متعلق به یک فرهنگ مشترک هندو بوده و باید دوباره با یکدیگر و به مرکزیت هند امروزی متحد شوند. در این مقاله تلاش می‌شود تا با بررسی ریشه‌های تاریخی افراطی‌گرایی هندویی و مکانیسم عمل احزاب و جنبش‌های هندویی با محوریت بی‌جی‌پی پرداخته شده و سپس به چالش‌های پیش روی مسلمانان که متأثر از رفتار این احزاب است اشاره شود.

۱- پیشینه پژوهش

در مورد پیشینه این پژوهش می‌توانیم به سه مقاله «Secular Nationalism, Hindutva, and the Minority Perspective» اثر «گیان پراکاش»^۲، «Hindutva as a Political Religion: An Historical Perspective» اثر «رابرت فرایکنبرگ»^۳ و «Modernist Discourse» اثر «آپارنا دواره»^۴ اشاره کنیم. آنچه که پژوهش حاضر را از این سه اثر (و همچنین دیگر آثاری که از باب اطلاع کلام در این بخش به آن‌ها اشاره نشده است) متمایز می‌سازد، اول تاریخ نگارش آن است. هر سه مقاله مذکور متعلق به پیش از سال ۲۰۰۹ بوده و عملاً دوران طلایی حاکمیت هندوهای افراطی که از سال ۲۰۱۴ شکل گرفته است را پوشش نمی‌دهند. دوم آنکه مباحث ذکر شده در این مقالات بیشتر معطوف به مباحث نظری است که البته دلیل آن هم نبود شواهد کافی از نحوه حکمرانی هندوهای افراطی بر هند است.

در بررسی پیشینه پژوهش در فارسی می‌توان گفت که موضوع هندوگرایی افراطی و تبعیض ساختاری علیه مسلمانان هند تاکنون به صورت مستقل و جامع مورد مطالعه قرار نگرفته است. اغلب پژوهش‌های فارسی که به تحولات هند پرداخته‌اند، بیشتر معطوف به حوزه‌هایی همچون روابط

1. Akhand Bharat

2. Gyan Prakash

3. Robert E. Frykenberg

4. Aparna Devare

ایران و هند، اسلام و تصوف در شبه‌قاره، جریان‌های سیاسی مدرن هند یا مسئله کشمیر بوده‌اند. این آثار اگرچه می‌توانند در تبیین کلی فضای سیاسی و اجتماعی هند مفید باشند، اما تمرکز مستقیمی بر پدیده هندوتوه و پیامدهای آن برای جامعه مسلمانان نداشته‌اند.

برخی مقالات منتشر شده در نشریات علوم سیاسی و روابط بین‌الملل ایران نیز به ملی‌گرایی هندو و نقش حزب مردم بهارت (بی‌جی‌پی) اشاره کرده‌اند. با این حال، این اشارات غالباً در چارچوب تحلیل سیاست خارجی هند یا بررسی تحولات امنیتی جنوب آسیا مطرح شده و کمتر به صورت یک پژوهش مستقل در خصوص سازوکارهای تبعیض و حاشیه‌نشینی مسلمانان در هند پرداخته‌اند. از این رو می‌توان گفت پژوهش حاضر به دلیل تمرکز اختصاصی بر ساختار تبعیض علیه مسلمانان در پرتو ایدئولوژی هندوتوه و عملکرد بی‌جی‌پی، گامی نو در ادبیات فارسی به شمار می‌رود.

۲- چارچوب مفهومی

چارچوب مفهومی این پژوهش بر سه دسته متغیر اصلی استوار است: کنشگران سیاسی، ایدئولوژی و گفت‌وگو و پیامدهای ناشی از آن‌ها برای جامعه مسلمانان. در سطح اول، حزب مردم بهارت به‌عنوان مهم‌ترین حامی ایدئولوژی هندوگرایی افراطی و سازمان‌های وابسته به آن نظیر «سازمان داوطلبان ملی» و گروه‌های مشابه، اصلی‌ترین نیروهای محرک در صحنه سیاسی و اجتماعی هند تلقی می‌شوند. در برابر آن‌ها، جامعه مسلمانان هند به‌عنوان بزرگ‌ترین اقلیت مذهبی این کشور قرار دارد که بیشترین تأثیر را از سیاست‌ها و اقدامات تبعیض‌آمیز این گروه‌ها متحمل می‌شود.

در سطح دوم، ایدئولوژی «هندوتوه» به‌عنوان چارچوب هویتی و ایدئولوژیک حزب مردم بهارت قرار دارد که بر خلوص فرهنگی-مذهبی هندو، طرد اقلیت‌ها و ایده «آکهند بهارت» تأکید دارد. این ایدئولوژی در تعارض مستقیم با سکولاریسم مندرج در قانون اساسی هند است و با بهره‌گیری از ابزارهایی چون اسلام‌هراسی، دیگری‌سازی از مسلمانان و بازنویسی تاریخ هند، در پی تغییر هویت ملی و سیاسی این کشور عمل می‌کند.

در سطح سوم، پیامدهای ناشی از تسلط گفت‌وگو هندوتوه برای مسلمانان هند در چهار حوزه عمده قابل شناسایی است:

(۱) سیاسی: کاهش نمایندگی مسلمانان در پارلمان و حذف آنان از فرآیندهای

تصمیم‌گیری؛

(۲) اقتصادی: تشدید نابرابری در اشتغال، افزایش فقر و گسترش زاغه‌نشینی؛

۳) اجتماعی و فرهنگی: محرومیت آموزشی، تحمیل هویت هندویی، و فروپاشی روانی-

خانوادگی به ویژه در میان زنان مسلمان؛

۴) امنیتی: خشونت سازمان یافته، سرکوب قضایی و افزایش آسیب پذیری در برابر چرخه خشونت فرقه ای.

بر این اساس، رابطه علی میان این مفاهیم چنین تبیین می شود: ایدئولوژی هندوتوه که از سوی حزب مردم بهارت و گروه های همسو ترویج می شود، به سیاست ها و اقدامات رسمی و غیر رسمی تبعیض آمیز علیه مسلمانان منجر می گردد؛ این سیاست ها زمینه ساز شکل گیری چالش های گسترده سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و امنیتی برای جامعه مسلمانان شده و در بلندمدت انسجام اجتماعی هند را تهدید می کند.

۳- روش شناسی

این پژوهش با رویکرد کیفی و بر پایه تحلیل داده های ثانویه انجام شده است. هدف اصلی در این مسیر، فهم عمیق سازوکارهای هندوگرایی افراطی و تبیین چالش هایی است که جامعه مسلمانان در هند طی سال های اخیر با آن مواجه شده اند. به همین منظور، داده های مورد استفاده عمدتاً از مجلات علمی، گزارش های تحقیقی، اسناد سازمان های حقوق بشری و همچنین پایگاه های خبری معتبر گردآوری شده اند. انتخاب منابع بر اساس اعتبار علمی، ارتباط مستقیم با موضوع و تازگی داده ها صورت گرفته است.

روش گردآوری داده ها مبتنی بر بررسی گسترده ی ادبیات موجود و تحلیل انتقادی متون مرتبط بوده است. این تحلیل ها در چارچوب نظریه انتقادی نژادی سامان یافته اند تا امکان واکاوی پیوند میان قدرت سیاسی، ایدئولوژی هندوتوه و تجربه زیسته مسلمانان هند فراهم گردد. در این راستا داده های موجود نه صرفاً به عنوان توصیف رویدادها، بلکه به عنوان بازتابی از روابط ساختاری قدرت و تبعیض نژادی- مذهبی در هند تحلیل شده اند.

به طور کلی این پژوهش نه به دنبال ارائه داده های میدانی تازه، بلکه در پی بازسازی تصویری نظام مند از شرایط موجود با اتکا به منابع معتبر ثانویه است. این روش امکان می دهد تا درکی جامع از روندهای کلان تبعیض سازمان یافته علیه مسلمانان هند تحت حاکمیت بی جی پی به دست آید و پیوند میان سیاست، اقتصاد، فرهنگ و امنیت در شکل گیری این چالش ها روشن شود.

۴- ایدئولوژی بی‌جی‌پی

بی‌جی‌پی، تعهد خود به ایده هندوتوه را ابراز می‌کند و تلاش دارد یک دولت هندو تشکیل دهد (Chatterji et al, 2019: 49-51). این حزب ایدئولوژی خود را مدیون نظریه‌پردازی‌های «ونایکه دامودره سورگر»^۱ است که در کتابی به نام «هندوتوه: چه کسی هندو است؟» در سال ۱۹۲۲ تئوریزه شده است. هندوتوه یک لغت در زبان سنسکریت و به معنای «هندو بودگی»^۲ است. مطابق ایده سورگر، سه واژه هندو، هندوئیسم و هندوتوه واژگانی معمولی نیستند؛ بلکه از سه عنصر «دولت هندو» یا «راشتره»، «نژاد هندو» یا «جات» و «فرهنگ هندو» یا «سنسکریتی» تشکیل شده‌اند. هندوئیسم نشان‌دهنده ایدئولوژی به نام هویت هندویی است (Jaffrelot, 2009^a: 12-14). این ایدئولوژی در ذات خود محافظه‌کارانه بوده و پاک‌سازی قومی و نژادی اساس آن را تشکیل می‌دهد. ماهیت آن فاشیست به معنای کلاسیک آن است و می‌خواهند هژمونی فرهنگ هندو را بر همه فرهنگ‌هایی که در هند وجود دارند ایجاد کند (Cox & Daniel, 2003: 31-40).

برخی موضوعاتی که ایدئولوژی هندوتوه هویت خود را در پیگیری آن‌ها تعریف کرده است عبارتند از: جامو و کشمیر به عنوان بخش جدایی‌ناپذیر هند است (Jaffrelot, 2009^b: 193)، نمایندگی سیاسی ملی‌گرایان هندو و در برخی موارد منافع انحصاری هندوها (Jaffrelot, 2009^b: 175)، بازنگری در کتب درسی و بازنگری در تاریخ هند با قرائت هندوتوه (Jaffrelot, 2009^b: 269)، تلاش برای بازپس‌گیری اماکن مذهبی هندوها (برای مثال مسجد بآبری) که در طول تاریخ به مکان‌هایی ویژه مسلمانان تبدیل شده‌اند (Jaffrelot, 2009^b: 279)، تقویت نیروی دفاعی هند، جایگزین کردن سکولاریسم هند با «فرهنگ واقعی هند» (Jaffrelot, 2009^b: 299)، پایان دادن به مدل اقتصادی مبتنی بر عدالت اجتماعی و مبتنی بر برنامه‌ریزی متمرکز و دولتی با ایجاد اقتصاد غیرمتمرکز (Jaffrelot, 2009^b: 313)، نمایندگی در عرصه بین‌المللی از هندوهای مهاجر که در سراسر دنیا پراکنده هستند (Jaffrelot, 2009^b: 361) و مقابله با تبلیغات اسلامی در هند به‌عنوان ابزاری که کاربرد تغییر بافت جمعیتی این کشور را دارد (De Roover & Clarehout, 2014: 71-72).

ایدئولوژی هندوتوه در عمده سیاست‌های بی‌جی‌پی منعکس می‌شود. از تبدیل مسجد بآبری به معبد گرفته تا لغو بند ۳۷۰ قانون اساسی که خودمختاری کشمیر را لغو و این منطقه مورد مناقشه را در هند ادغام کرد، بخشی از سیاست‌های هندو کردن تمام هند بوده که توسط آن‌ها اجرا شده است. در عرصه سیاست خارجی، روابط پاکستان و هند در دوران حاکمیت حزب آن‌چنان

1. Vinayak Damodar Savarkar

2. Hindu-ness

خصمانه شد که به درگیری‌های نظامی در سال ۲۰۱۹ منجر شد.

۵- عملکرد مذهبی بی‌جی‌پی: از آغاز تا کنون

بی‌جی‌پی در سال ۱۹۸۰ توانست اکثریت کرسی‌های مجلس را به دست آورده و اولین دولت تاریخ خود را به نخست‌وزیری آتل بهاری واجپیی شکل دهد. هند در آن دوران شاهد موجی از خشونت میان هندوها و مسلمانان بود و بی‌جی‌پی تلاش کرد با اتخاذ موضعی نزدیک به گاندی سیاستی متعادل اتخاذ کند. این سیاست با واکنش منفی طرف‌داران ایده هندوتوه مواجه شد و حزب در سال ۱۹۸۴ تنها توانست دو کرسی در لُک سبها به دست آورد (Malik & Singh, 1992: 318-321).

شکست سیاست معتدل منجر به تغییر رویکرد بی‌جی‌پی شد. در سال ۱۹۸۴ آدوانی به ریاست حزب منصوب شد و حزب رویکردی افراطی در قبال مسلمانان اتخاذ کرد. در این زمان جنبشی به نام «محل تولد رام» (رام جَنَمبھومی^۱) در هند متولد شد. این جنبش خواهان تبدیل مسجد بابر به معبد عبادت رام، خدای هندو بود (Udayakumar, 1997: 13). این جنبش توسط حزب راست‌گرای «شورای جهانی هندوها» (ویشوا هندو پَریشد^۲) یکی از بازوهای اصلی جنبش‌های هندوی افراطی در هند، رهبری می‌شد (Katju, 2003: 113). بی‌جی‌پی با تبدیل کردن خواسته این جنبش به برنامه انتخاباتی خود در انتخابات ۱۹۸۹ لُک سبها موفق به کسب ۸۶ کرسی شد. حزب آن زمان در جبهه راست‌گرای ملی مشارکت داشت و «ویشونایه پرتاپ سینگ» رهبر این جبهه باتکیه بر رأی بالای حزب هفتمین نخست‌وزیر هند شد (Katju, 2003: 124).

بی‌جی‌پی برای شرکت در انتخابات ۱۹۹۶ به ائتلاف «اتحاد دموکراتیک ملی» پیوست. این اتحاد متشکل از احزاب محلی متنوعی بود که فقط دو بی‌جی‌پی و «ارتش شیوه» (شیوسِنّا^۳) از ایدئولوژی راست افراطی بهره می‌برند. ائتلاف در انتخابات پیروز و واجپیی از بی‌جی‌پی دهمین نخست‌وزیر هند شد. در نهایت همان سال این ائتلاف با خروج حزب «فدراسیون پیشرفت تمام آنا دراویدیان» از اکثریت افتاد و دولت منحل شد (Sen, 2005: 73-75).

پس از سقوط دو دولت جبهه متحد بین سال‌های ۱۹۹۶ و ۱۹۹۸، لُک سبها منحل و مجدداً انتخابات برگزار شد. در انتخابات سال ۱۹۹۸ دوباره بی‌جی‌پی از دیگران پیشی گرفت؛ اما اکثریت مطلق را در اختیار نداشت. تعدادی از احزاب سیاسی برای تشکیل ائتلاف اتحاد دموکراتیک ملی به حزب پیوستند و واجپیی به‌عنوان نخست‌وزیر سوگند یاد کرد. این ائتلاف ناپایدار بود؛ زیرا به

1. Ram Janmabhoomi

2. Vishva Hindu Parishad

3. Shiv Sena

جز شیوسنا، هیچ یک از احزاب دیگر از ایدئولوژی راست افراطی از بی‌جی‌پی حمایت نکردند (Guha, 2007: 662). در این زمان بی‌جی‌پی به شدت تحت فشار بزرگ‌ترین جنبش هندویی افراطی یعنی سازمان داوطلبان ملی قرار داشت و واجبی تلاش می‌کرد با اتخاذ سیاست‌هایی خواسته‌های این حزب را تعدیل کند (Turner, 2016: 818). با وجود فشارها این ائتلاف توانست تا سال ۲۰۰۴ و پایان زمان مقرر، حاکمیت خود بر هند را حفظ کند.

بی‌جی‌پی در سال ۲۰۰۲ توانست با پیروزی در انتخابات «ویدهان سبها» ایالت گجرات، دولت محلی را به سروریری نرندر مودی تشکیل دهد. در همین سال طی حادثه‌ای قطار حامل زائران هندو در خارج از شهر گودرا در آتش سوخت و ۵۹ هندو کشته شدند. هندوها تصور کردند که این حادثه توسط مسلمانان گجراتی طراحی شده است. شورش هندوها در این ایالت شروع شد و بیش از ۲۰۰۰ مسلمان کشته و بیش از ۱۵۰۰۰۰ نفر آواره شدند. تجاوز جنسی، شکنجه و مثله کردن جنازه‌ها بخشی از جنایات هندوها در این حادثه بود (Jaffrelot, 2013: 16). هرچند سروریز از قصور در پیشگیری از این حادثه تبرئه شد، اما چندین مقام قضائی، دولتی و برخی فرماندهان پلیس که به بی‌جی‌پی گرایش داشتند در این حادثه مقصر شناخته شدند (Hindustan Times, 2013).

ائتلاف اتحاد ملی دموکراتیک پویش قدرتمندی را با شعار «درخشش هند» برای انتخابات ۲۰۰۴ برگزار کرد؛ اما این ائتلاف به طور غیرمنتظره‌ای شکست سنگینی را متحمل شد و تنها ۱۸۶ کرسی در لُک سبها در مقایسه با ۲۲۲ کرسی حزب کنگره و متحدانش به دست آورد. مَمُهَنه سینگ به‌عنوان نخست‌وزیر سوگند یاد کرد. در آن دوران رسانه‌ها سیاست‌های تفرقه‌افکنانه ائتلاف و نداشتن پایگاه رأی در روستاها را از علل اصلی شکست ائتلاف به رهبری بی‌جی‌پی عنوان کردند (The Guardian, 2004).

در انتخابات سال هند ۲۰۱۴، حزب توانست ۲۸۲ کرسی به دست آورد و کرسی‌های ائتلاف اتحاد دموکراتیک ملی را به ۳۳۶ کرسی از مجموع ۵۴۳ کرسی لُک سبها رساند. نرندر مودی در ۲۶ می ۲۰۱۴ به‌عنوان چهاردهمین نخست‌وزیر هند سوگند یاد کرد (India Today, 2014). سهم آرای حزب در انتخابات ۳۱ درصد بود. رقمی که پایین‌تر از تعداد کرسی بود که حزب در پارلمان به دست آورد. این اولین بار در تاریخ هند بود که یک حزب به اکثریت مطلق در پارلمان هند دست یافته و اولین بار بود که با قدرت خود به اکثریت در لُک سبها دست می‌یافت (Sridharan, 2014: 20-24).

تحلیلگران سیاسی دلایل متعددی را برای این پیروزی مطرح کرده‌اند. محبوبیت نرندر مودی و از بین رفتن حمایت از کنگره به دلیل رسوایی‌های فساد در دوره حکمرانی آن‌ها از دلایل پیروزی حزب عنوان شد. حزب همچنین توانست پایگاه حمایتی طبقات بالا و سنتی خود را گسترش دهد و

حمایت قابل توجهی از طبقه متوسط، مردم دالیت و همچنین سایر طبقات محروم را دریافت کرد. حمایت از حزب در میان مسلمانان کم بود. تنها ۸ درصد از رأی دهندگان مسلمان به بی جی پی رأی دادند. حزب همچنین در بسیج حامیان خود و افزایش مشارکت رأی دهندگان در میان آن‌ها بسیار موفق بود (Varshney, 2014: 35-38).

گاو در آئین‌های هندویی جایگاه مقدسی دارد و حفاظت از آن جنبه مهمی از اقدامات فرهنگی کشور است. ذبح گاوها و گوساله‌ها در بسیاری از ایالت‌های هند ممنوع است و مصرف گوشت آن‌ها به دلیل اعتقادات مذهبی و فرهنگی در مناطق خاصی ممنوع یا بسیار محدود شده است. ماده ۴۸ قانون اساسی هند و اکثر ایالت‌های هند (۲۴ ایالت از ۲۹ ایالت از سال ۲۰۱۵) کشتار گاو را ممنوع کرده است (Cheema, 2017). ایالت‌هایی مانند اُتار پرادش، ماهاراشترا، مادھیا پرادش، دهلی و گجرات کشتار گاو را به طور کامل ممنوع می‌کنند. از سوی دیگر، ایالت‌هایی مانند بنگال غربی اجازه ذبح گاو را در موارد گاوهای نامناسب یا مسن پس از دریافت گواهی مناسب برای کشتار می‌دهند. مجازات نقض قوانین کشتار گاو از ایالت به ایالت هند متفاوت است. باین‌حال، ایالت‌هایی مانند کرالا، آروناچال پرادش، مگالایا، ناگالند، سیکیم، تریپورا، مانپور و میزورام قوانینی ندارند در سال ۲۰۰۴، لُک سَبها به رهبری بی جی پی قطعنامه‌ای را تصویب کرد که خواستار ممنوعیت سراسری کشتار گاو شد. در طول مبارزات انتخاباتی نخست‌وزیر مُدی در سال ۲۰۱۴، سازمان‌های ملی‌گرای افراطی هندو به طور گسترده از شعارهایی مانند «پیام بی جی پی، گاو نجات خواهد یافت، کشور نجات خواهد یافت» و «به مُدی رأی دهید، به گاو زندگی بدهید» استفاده می‌کردند. حفاظت از گاوها همچنین یک شرط حیاتی از سوی سازمان‌های راست‌گرای هندو برای حمایت از نرندر مُدی به‌عنوان نامزد نخست‌وزیری بی جی پی تعیین شده بود (Soumya, 2014). در سال ۲۰۱۷، وزارت محیط‌زیست دولت مرکزی خرید و فروش گاو را برای کشتار در بازارهای حیوانات در سراسر کشور ممنوع کرد. این ممنوعیت تحت قوانین جلوگیری از ظلم به حیوانات اعمال شد (Bera, Agarwal 2017).

باین‌حال در همان سال، دادگاه عالی هند ممنوعیت فروش گاو را به حالت تعلیق درآورد و به صنایع گوشت گاو و چرم کمک کرد (Hindustan Times, 2017). در هند، گوشت گاو به عنوان یک منبع تغذیه مهم برای جوامع غیرهندو در نظر گرفته شده و یک اولویت غذایی برای این جوامع به عنوان بخشی از وعده‌های غذایی منظم آن‌ها است. با این‌حال، برای کسانی که گاو را مقدس می‌دانند، این یک مسئله احساسی است. گاو برای آن‌ها اهمیت مذهبی دارد. ذبح گاو منبع دائمی تنش بین هندوها و مسلمانان در هند بوده است. قوانین حمایت از گاو اغلب با احساسات ضد مسلمانان در هم آمیخته است.

یک سال پس از روی کار آمدن بی‌جی‌پی، «ارتش ملی محافظت از گاو»^۱ که یکی از گروه‌های وابسته به سازمان داوطلبان ملی است پویش ملی حفاظت از گاو خود را آغاز کرد (Deutsche Welle, 2015). این گروه‌ها اغلب سلاح گرم، باطوم و شمشیر حمل می‌کنند. آن‌ها وظیفه گشت‌زنی در شهرهای بزرگ و بزرگراه‌ها را بر عهده می‌گیرند و افراد به‌ویژه مسلمانان را که در حمل‌ونقل، تملک، مصرف، یا فروش گاو یا گوشت گاو دست دارند، هدف قرار می‌دهند. هنگامی که شخصی را دستگیر می‌کنند، او را مورد اعمال خشونت‌آمیز شدید قرار می‌دهند. اقداماتی از جمله برهنه کردن، توهین کلامی به اعتقادات مذهبی، ضرب و شتم و شکنجه از مواردی است که بارها مشاهده شده است. این اعمال اغلب در پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی مانند فیس‌بوک یا یوتیوب ضبط و به اشتراک گذاشته می‌شوند (Bajoria, 2016).

این پویش با خشونت زیاد علیه مسلمانانی که گمان می‌رفت گوشت گاو مصرف کرده‌اند همراه است. مؤسسه «پایش حقوق بشر»^۲ تنها در یکی از گزارش‌های خود در مورد خشونت‌های ناشی از این پویش می‌نویسد:

«اعضای بی‌جی‌پی از زمان به قدرت رسیدن در سطح ملی در ماه می ۲۰۱۴ به طور فزاینده‌ای از لفاظی‌های جمعی استفاده می‌کنند که به یک پویش به شدت خشونت‌آمیز علیه مصرف گوشت گاو و کسانی که مرتبط با آن تلقی می‌شوند، دامن زده است. بین ماه می ۲۰۱۵ تا دسامبر ۲۰۱۸، حداقل ۴۴ نفر (۳۶ نفر از آن‌ها مسلمان) در ۱۲ ایالت هند کشته شدند. در همین مدت، حدود ۲۸۰ نفر در بیش از ۱۰۰ حادثه مختلف در ۲۰ ایالت مجروح شدند» (Human Rights Watch, 2019).

در سال‌های اخیر این پویش به ابزاری برای ارعاب و تهدید مسلمانان به جهت اجبار آنان از مناطق با اکثریت هندو به مناطق مسلمان‌نشین هند تبدیل شده است (Human Rights Watch, 2017).

در سال ۲۰۱۹، حزب با اکثریت فزاینده در انتخابات عمومی پیروز شد. اندکی پس از بازگشت به قدرت در ۵ آگوست ۲۰۱۹، دولت مودی وضعیت ویژه یا خودمختاری محدود را که طبق ماده ۳۷۰ قانون اساسی هند به جامو و کشمیر اعطا شده بود، لغو کرد. این ایالت شامل بخش بزرگ‌تری از منطقه جغرافیایی کشمیر است که از سال ۱۹۴۷ تاکنون موضوع مناقشه‌ای دائمی میان هند، پاکستان و چین بوده است (Ali, 2021: 13-15). در همان سال دولت مودی طرح اصلاح قانون شهروندی ۱۹۹۵ را ارائه کرد که در ۱۱ دسامبر ۲۰۱۹ توسط پارلمان هند به تصویب رسید. این اصلاح راه را برای اعطا شهروندی هند به مهاجران غیرقانونی هندو باز کرد. این اولین باری بود که قانونی مذهب را آشکارا به عنوان معیاری برای شهروندی تحت قوانین هند مورد استفاده قرار

¹. India's National Cow Protection Army

². Human Rights Watch

می‌داد (Lührmann, 2020: 2-3).

یکی از اقداماتی که از زمان روی کار آمدن این حزب در سال ۲۰۱۴ انجام و از سال ۲۰۱۹ تشدید شده است، زعفرانی‌سازی آموزش در هند است. اصطلاح زعفرانی‌سازی اشاره به رنگ زعفرانی در نمادها و پرچم‌های هندو اشاره دارد. استفاده از این رنگ ریشه‌های مذهبی دارد. بی‌جی‌پی با اعطای مجوز تأسیس مدارس جدید به سازمان داوطلبان ملی گام اول در تغییر نظام آموزشی هند را برداشت. این سازمان با تأسیس مدارس جدید خود در ساختار سنتی به نام «معبد ساراسواتی شیشو»^۱ شروع به سازماندهی دانش‌آموزان هندو در سراسر هند کرد. سیستم آموزشی هند تا پیش از تصویب قوانین جدید ماهیتی ایالتی داشت؛ اما مدی تلاش کرد با تصویب «سیاست آموزش ملی» در سال ۲۰۲۰ قوانین میزان دخالت دولت مرکزی در محتوای منابع درسی ایالتی را به نفع ایده هندوتوه افزایش دهد. برای مثال در این مدارس بر آموزش زبان سنسکریت تأکید شده است؛ زبانی که حتی یک گویشور در جهان نداشته و صرفاً برای خواندن متون مذهبی باستانی هندی کاربرد دارد (NDTV, 2020).

تغییر محتوای کتاب‌های درسی به بهانه کاهش بار آموزشی دانش‌آموزان یکی دیگر از اصلاحات صورت گرفته در ساختار آموزشی جدید است. برای مثال فصل مربوط به امپراتوری گورکانیان از کتب درسی تاریخ، اشاره به ترور گاندی توسط سازمان داوطلبان ملی و ممنوعیت موقت فعالیت این سازمان از علوم سیاسی، ارجاعات مربوط به قتل‌عام گجرات در دوران زمامداری مدی از کتاب‌های درسی جامعه‌شناسی، فصل دموکراسی از علوم اجتماعی کلاس دهم و... از کتب درسی حذف شده‌اند (People's Democracy, 2023). به طور آشکار، عمده بخش‌های حذف شده آن چیزی هستند که مورد خوشایند هندوهای افراطی در موضوعات مربوط به تاریخ مسلمانان، اقدامات افراط‌گرایانه هندوها و اصول مربوط به سکولاریسم نیست.

یکی دیگر از اقدامات دولت مردم بهارت در هند که از سال ۲۰۱۴ کلید خورد، گسترش یُگه (غلط مصطلح این واژه یوگا است) در هند و جهان به‌عنوان یک عنصر فرهنگی هندی بود. در سطح جهانی، رایزنی‌های سفیر هند در سازمان ملل منجر به تصویب روز جهانی یُگه توسط مجمع عمومی سازمان ملل می‌شود. در سطح داخلی نیز اجبار به آموزش همگانی یُگه از طریق مدارس در هند آغاز می‌شود. «هیئت حقوق خصوصی مسلمانان هند»^۲ در سال ۲۰۱۵ نسبت به اجبار دانش‌آموزان مسلمان هند به آموزش یُگه اعتراض کرد. این هیئت اجبار به آموزش یُگه را یکی از راهکارهای دولت افراط‌گرای بی‌جی‌پی برای تحمیل فرهنگ هندی به مسلمانان می‌داند.

^۱ Saraswati Shishu Mandir

^۲ All India Muslim Personal Law Board

هیئت در بیانیه‌ای خواهان ایجاد پویشی ملی برای مقابله با این موضوع می‌شود و اظهار می‌دارد که این اقدام دولت، سکولاریسم هند را به خطر می‌اندازد (The Hindu, 2015). یکی دیگر از اقدامات صورت گرفته علیه جامعه مسلمانان در دوران حاکمیت بی‌جی‌پی، تصویب قوانین ضد تغییر دین است. هیچ قانون فدرالی درباره تغییر دین در هند وجود ندارد؛ اما از سال ۲۰۱۴ و آغاز دوره طولانی حاکمیت بی‌جی‌پی در هند شاهد تصویب قوانین ضد تغییر دین در ایالت‌های مختلف این کشور هستیم. در ۱۲ ایالت از ۲۸ ایالت کشور، قوانین ضد تبدیل در سطح ایالت وضع شده است. اکثر ایالت‌های هند در قوانین ضد تغییر دین شان ویژگی‌های مشترکی دارند که شامل مقرراتی برای ممنوعیت تبدیل‌های اجباری یا جعلی است. با این حال، ایالت‌های خاصی مانند اُتاراکند، هیمآچال پرادش و اُتار پرادش پا را فراتر گذاشته و تغییر دین از طریق ازدواج را نیز ممنوع کرده‌اند که کاملاً با افسانه جهاد عشق که از سوی هندوهای افراطی رواج یافته است، مرتبط است. همچنین در برخی از ایالت‌های هند، قوانین بحث برانگیز ضد تغییر مذهب موجود با هدف آزار و اذیت اقلیت مسلمان وضع شده‌اند (Rahman, 2023).

در هند، آزادی مذهبی توسط قانون اساسی حمایت می‌شود. این موضوع به شهروندان هندی این امکان را می‌دهد که بتوانند مذهب مورد نظر خود را اظهار و تبلیغ کرده و در انجام اعمال عبادی خود نیز با مزاحمتی روبه‌رو نشوند. با این حال بایستی اذعان کرد که علی‌رغم تضمین‌های قانون اساسی، از زمان روی کار آمدن بی‌جی‌پی موضوعاتی چون تبعیض، خشونت و تعصب بر اساس مذهب در هند افزایش یافته است. این موارد شامل درگیری‌های خشونت‌آمیز، حمله به اماکن مذهبی و سیاست‌ها یا قوانین بحث برانگیزی است که به‌طور عمده مذهب را هدف قرار می‌دهند. طبق گزارش کمیسیون آزادی مذهبی بین‌المللی ایالات متحده، شرایط آزادی مذهبی در هند در سال ۲۰۲۲ ضعیف بوده و شاهد افزایش تبعیض‌های مذهبی در این کشور بوده‌ایم. دولت هند در سطوح محلی، ایالتی و ملی به اعمال و ترویج سیاست‌هایی که به‌طور خاص بر مسلمانان تأثیر منفی می‌گذارد، ادامه داده است. دولت ملی همچنین به سرکوب صداهای انتقادی، به‌ویژه صدای اقلیت‌های مذهبی و مدافعان آن‌ها مشغول است. این سرکوب اشکال مختلفی از جمله نظارت، آزار و اذیت، تخریب اموال، اعمال ممنوعیت سفر خودسرانه و بازداشت تحت قانون «پیشگیری از فعالیت‌های غیرقانونی»^۱ داشته است. علاوه بر این، سازمان‌های غیردولتی مسلمانان تحت قانون «مشارکت مالی (قانونی)»^۲ هدف آزار قرار گرفته‌اند. این اقدامات آزادی بیان و فعالیت‌های مسلمانان در هند را بیشتر محدود کرده است (Religious Freedom Conditions in)

1. Unlawful Activities Prevention Act

2. Financial Contribution (Regulation) Act

(India, 2022).

۶- اقدامات بی‌جی‌پی علیه اقلیت مسلمان

دستگاه تبلیغاتی بی‌جی‌پی به‌طوری ویژه‌ای در انتخابات ۲۰۲۴ به تبلیغات ضد مسلمانان روی آورد. به‌طور عمده و علاوه بر ده‌ها سخنرانی که مقامات حزبی علیه مسلمانان انجام دادند، چهار ادعای مهم انتخاباتی با چاشنی مسلمان‌هراسی صورت گرفت که به بررسی این چهار ادعا پرداخته خواهد شد. البته پیش از آن برخی اقدامات ضد مسلمانان اعضای بی‌جی‌پی را که توسط رسانه‌های هندی لیست شده است اشاره خواهیم کرد.

شاید این نکته به نظر برسد که محتوای این بخش به دلیل اینکه معطوف به زمان انتخابات و درگیری‌های جناحی است، چندان در راستای این پژوهش نبوده و معتبر نباشد. اما لازم است اشاره کنیم که یکی از موضوعاتی که در این پژوهش پیگیری می‌شود، غلظت بالای اسلام‌هراسی در میان کارگزاران بی‌جی‌پی است. نشان دادن این موضوع به طریق اولی می‌تواند نمایانگر رویکردهای غیرسکولار این حزب و استفاده از کارت تهدیدنمایی مسلمانان برای جلب آرای هندوهای افراطی باشد.

در ادامه می‌توان تنها گوشه‌ای از مهم‌ترین تبلیغات مسلمان‌هراسانه کارگزاران بی‌جی‌پی را

مطرح کرد: (The Wire, 2024)

- ۱) «یوگی آدیاناته» سروریزر ایالت اُتار پرادش مسلمانان را طالبانی خواند و خواستار اخراج همه ۱۴ درصد جمعیت مسلمان هند از کشور شد.
- ۲) «دینش کوشواها» از مسئولان بی‌جی‌پی در ایالت مادها پرادش یک پیرو آئین جینه را به ظن مسلمان بودن آن‌چنان مورد ضرب و شتم قرار داد که فرد مذکور فوت کرد.
- ۳) «هریبهوشان تاکور» عضو مجلس ایالتی بیهار و از اعضای محلی بی‌جی‌پی در سخنرانی خواستار به‌آتش کشیدن مسلمانان شد.
- ۴) «آشوینی اوپادیای» از اعضای بی‌جی‌پی و وکیل دادگاه عالی هند نقش پررنگی در تجمعات هندویی ضد مسلمانان داشته و مسئول شعارهای تند علیه مسلمانان است.
- ۵) «اودیتا تیاگی» از اعضای حزب حضور فعالی در فراخوان‌های هندوهای افراطی دارد. در این فراخوان‌ها معمولاً نسل‌کشی مسلمانان به‌عنوان یک خواسته مطرح می‌شود.
- ۶) «مایانکشوار سینگ» از اعضای مجلس ایالتی اُتار پرادش و عضو بی‌جی‌پی خواستار بیداری هندویی به نفع اخراج تمامی مسلمانان از هند شد.

- (۷) سه نماینده مجلس ایالتی عضو بی‌جی‌پی در ایالت کارناتکا در یک اردوگاه نظامی ویژه آموزش به جوانان افراط‌گرای هندو حضور پیدا کردند.
- (۸) «راگوندر پراتاپ سینگ» عضو مجلس ایالتی اُتتار پرداش و از اعضای بی‌جی‌پی، هندوهای مخالف خود را مسلمانان حرام‌زاده خطاب کرد.
- (۹) «راجا سینگ» عضو مجلس ایالتی در ایالت تلانگانا و از اعضای بی‌جی‌پی، مسلمانان ایالت اُتتار پرداش را تهدید کرد که یا به حزب متبوع او رأی دهند یا با بلدوزر از روی آنان رد خواهد شد.
- (۱۰) «آلکا گورجار» عضو مجلس ایالتی اُتتار پرداش و از اعضای بی‌جی‌پی تهدید کرد که مسلمانان باید تمامی قصابی‌های خود را تعطیل کنند. زیرا آنان برای تحقیر هندوها گوشت گاو می‌خورند.

۶-۱- جهاد عشق هندوها علیه مسلمانان

جهاد عشق یکی از انواع ضدتبلیغ فعالان راست‌گرای هندوتوه علیه مسلمانان هند است. این تئوری توطئه ادعا می‌کند که مردان مسلمان زنان هندو را برای گرویدن به اسلام با ابزارهایی مانند اغواگری، تظاهر به عشق، فریب، آدم‌ربایی و ازدواج، به‌عنوان بخشی از یک طرح گسترده‌تر هدف قرار می‌دهند. این هدف چیزی جز جنگ جمعیتی بین‌المللی علیه هندوها نیست. مسلمانان تلاش می‌کنند با استفاده از جهاد عشق و ازواج با دختران تغییر کیش داده هندو، از جمعیت هندوها بکاهد (Boler, 2020: 226-239). سازمان‌های «سَنَاتنه سَسْتها» و «کمیته آگاهی هندوها» (هندو جَنجاگریتو سَمیتی) در سال ۲۰۰۹ کمپینی را در این باره راه‌اندازی کردند. در سال ۲۰۱۴ این تئوری توطئه به پیروزی بی‌جی‌پی در ایالت اُتتار پرداش کمک شایانی کرد (Cherian, 2016: 96-101).

۶-۲- ادعای مصادره مشاغل توسط مسلمانان

«آمیت شاه» وزیر کشور دولت بی‌جی‌پی و نَرِندر مُدی نخست‌وزیر هند بارها در سخنرانی‌های خود مدعی شده‌اند که حزب کنگره در حال برنامه‌ریزی جهت حذف کاست‌های پایین هندو از مشاغل و جایگزین کردن آنان با مسلمانان هستند (Indian Express, 2024^a) (The Hindu) (Business Line, 2024). این ادعای دروغین به این دلیل بارها و بارها تکرار شد که حزب کنگره از کادر مسلمان در حزب خود استفاده می‌کند.

۶-۳- تهمت جنسی مُدی به مسلمانان

نَرِندر مُدی در جریان پویش انتخاباتی خود در سال ۲۰۲۴ مدعی شد در صورت پیروزی حزب کنگره، زنان هندو در اختیار مردان مسلمانان قرار خواهند گرفت. وی در سخنرانی خود به کنایه

گفته بود که در صورت پیروزی کنگره، طلا و گردن‌بند هندوها (کنایه از زنان هندو) به مسلمانان داده می‌شوند. این سخنان مودی با واکنش تند حزب کنگره مواجه شد (Business Today, 2024).

۶-۴. ادعای تقدیم ثروت هند به مسلمانان توسط حزب کنگره

نرندر مودی در جریان یکی از سخنرانی‌های انتخاباتی خود گفت «هنگامی که آن‌ها (حزب کنگره) آخرین بار در قدرت بودند، کنگره گفت که مسلمانان اولین حق را بر منابع کشور دارند. معنی آن چیست؟ به این معنی است که اگر آن‌ها به قدرت برسند همه ثروت را جمع می‌کنند و به چه کسی خواهند داد؟ کسانی که فرزندان بیشتری دارند، به نفوذی‌ها» (Hindustan Times, 2024). مودی با نفوذی خواندن مسلمانان به تئوری توطئه‌ای که می‌گوید مسلمانان عمداً موالید بیشتری به دنیا می‌آورند تا بافت جمعیتی هند را تغییر دهند اشاره کرد.

۷- چالش‌های هندوگرایی افراطی برای مسلمانان

چالش‌های سیاسی بخشی از مشکلاتی است که مسلمانان با آن روبه‌رو هستند. کاهش تأثیرگذاری سیاسی مسلمانان در هند و نادیده گرفته شدن آنان در زمان تصویب قوانین یکی از چالش‌های مهم و تأثیرگذار بر آینده مسلمانان در هند است. طی دو دهه گذشته، نمایندگی مسلمانان در پارلمان دچار رکود شده است. پس از انتخابات ۲۰۱۹، مسلمانان تنها ۵ درصد از کرسی‌های لُک سبها را در اختیار داشتند. این تا حدی به دلیل ظهور مردم بهارت است که هیچ عضو مسلمانی از حزب خود در پارلمان ندارد. تعداد مسلمانان حال حاضر در لُک سبها تنها ۲۴ نفر است که این موضوع رکود حدوداً ۵۰ درصدی به نسبت سال ۱۹۸۰ نشان می‌دهد (Indian Express, 2024^b).

دسته دوم چالش‌ها ماهیت اقتصادی دارد. نابرابری در استخدام دولتی یکی دیگر از چالش‌های مسلمانان در هند است. برخی از فعالان ضد تبعیض در هند معتقدند که مسلمانان از شکل عجیبی از نابرابری در استخدام رنج می‌برند. طبق گفته آنان، مسلمانان که ۱۵ درصد از جمعیت هند را تشکیل می‌دهند، تنها یک درصد از مشاغل دولتی را در اختیار دارند. از سویی کاست برهمن که تنها ۳.۵ درصد از جمعیت هند را تشکیل می‌دهد، ۶۱ درصد از فرصت‌های شغلی دولتی را اشغال کرده است. این موضوع به طور طبیعی بر روی افزایش فقر در جوامع مسلمان هند تأثیرگذار است؛ زیرا دولت بزرگ‌ترین کارفرمای مردم هند بوده و نابرابری در استخدام در حوزه مسائل دولتی به شدت بر کیفیت زندگی شهروندان مؤثر است (Asia – Pacific, 2024).

فرهنگ زاغه‌نشینی به دلیل توزیع ناعادلانه ثروت در هند منجر به شکل‌گیری ده‌ها هزار جامعه زاغه‌نشین در این کشور شده است. هرچند زاغه‌نشینی در هند غیرقانونی است؛ اما به علت عدم توانایی دولت در تأمین مسکن با این پدیده برخورد نمی‌شود و نادیده گرفتن جرم زاغه‌نشینی یک

رویه عرفی در هند است. با این وجود مقامات متعلق به بی‌جی‌پی در ایالت‌های مختلف از طریق رویه‌ای که منتقدان آن را «عدالت بولدوزر» می‌نامند، به ابزارهای غیرقانونی برای مجازات مسلمانان روی آورده‌اند. در سال ۲۰۲۲، مقامات در چندین ایالت خانه‌های مردم را تخریب کرده و مدعی شدند که ساختمان‌های تخریب شده فاقد مجوزهای مناسب هستند. با این حال، منتقدان گفتند که آن‌ها عمدتاً مسلمانانی را هدف قرار می‌دهند که برخی از آن‌ها اخیراً در تظاهرات ضد تبعیض علیه مسلمانان شرکت کرده بودند. این موضوع منجر به از میان رفتن حداقل سرپناه موجود برای بسیاری از مسلمانان در ایالت‌های مختلف شده است (The Wire, 2023).

از میان رفتن فرصت تحصیل و افزایش نرخ بی‌سوادی در جوامع مسلمان یکی دیگر از چالش‌های پیش روی آنان در هند است. همان‌طور که اشاره شد، ایالت‌ها به طور فزاینده‌ای قوانینی را تصویب کرده‌اند که آزادی‌های مذهبی مسلمانان را محدود می‌کند. از جمله این قوانین ممنوعیت پوشیدن روسری در مدارس است که به طور خاص مسلمانان را هدف قرار می‌دهد. از سویی تصویب قوانین ملی هماهنگ‌سازی نظام آموزشی که تا پیش از این تحت اختیار ایالات بود، منجر به بی‌میلی والدین مسلمان در ادامه تحصیل دانش‌آموزان شده است؛ زیرا قوانین جدید به نفع تبلیغ آئین‌های هندویی در مدارس سراسر هند حتی در مدارس مسلمانان است. کاهش نرخ سوادآموزی در میان مسلمانان منجر به از دست رفتن فرصت‌های شغلی فراوانی در میان آنان خواهد شد که این خود بر اقتصاد خانواده‌های مسلمان تأثیر منفی خواهد داشت.

دسته سوم چالش‌ها ماهیت فرهنگی و هویتی دارد. همان‌طور که در این پژوهش اشاره شد؛ جریان هندوهای افراطی، مسلمانان را مهاجر یا افرادی که اجداد آنان تحت اجبار تغییر دین داده‌اند تعریف می‌کنند. مهاجر دانستن آنان منجر به ایجاد یک حس ضدملی علیه مسلمانان شده و از سویی حس غیریت در جوامع مسلمان را تقویت می‌کند. این موضوع با توجه به تبلیغات بسیار زیاد گروه‌های تروریستی و تکفیری در هند می‌تواند بخشی از مسلمانان را به سمت تعریف هویت جدید به نسبت این گروه‌ها سوق داده و در نتیجه شاهد افزایش اقدامات تروریستی از سوی مسلمانان را در هند باشیم. این موضوع قطعاً با واکنش گروه‌های هندوی افراط‌گرا و عملاً با چرخه‌ای بی‌پایان از خشونت‌های فرقه‌ای در هند روبه‌رو خواهد شد که به شدت می‌تواند بر آینده مسلمانان در هند تأثیرگذار باشند.

فروپاشی روانی و خانوادگی در میان جامعه مسلمان هند از جمله چالش‌های فرهنگی و هویتی است که سروصدای زیادی در این کشور به پا کرده است. این چالش علی‌الخصوص در مورد زنان مسلمان بسیار وخیم شده است. اگر پدر یا برادر یک خانواده مسلمان فعال سیاسی باشند، تحت تأثیر اقدامات غیرقانونی گروه‌های هندو افراطی و حتی دولت قرار دارند و بقیه اعضای خانواده که

عمدتاً زنان هستند، بسیار متأثر می‌شوند. به گفته محققان هندی، ماهیت مداوم آسیب روحی اغلب زندگی روزمره و تعاملات زنان مسلمان را تغییر می‌دهد و تأثیرات آن را در نحوه تعامل آنان با جهان عمدتاً از طریق هویت مذهبی و تصمیمات آن‌ها بازتولید می‌کند. همچنین حس دائمی محرومیت، تبعیض و احتمال نادیده گرفته شدن از سوی اطرافیان هندو یکی دیگر از مواردی است که تأثیرات شدیدی بر سلامت روان مسلمانان داشته است. این موضوعات می‌تواند جامعه مسلمانان هند را به جامعه‌ای عصبی و افسرده تبدیل کرده و منجر به افزایش ناهنجاری‌های اجتماعی مانند طلاق، اعتیاد و... شود (The Wire, 2022).

دسته چهارم چالش‌ها مربوط به امنیت است. افزایش ناامنی قضایی علیه مسلمانان یکی دیگر چالش‌هایی است که مسلمانان با آن روبه‌رو هستند. گزارش سال ۲۰۱۹ توسط سازمان غیردولتی Common Cause مستقر در هند نشان داد که نیمی از نیروهای پلیس مورد بررسی، تعصب ضد مسلمانان را از خود نشان می‌دهند و این امر باعث می‌شود که آن‌ها کمتر برای جلوگیری از جنایات علیه مسلمانان مداخله کنند. تحلیلگران همچنین به معافیت گسترده کسانی که به مسلمانان حمله می‌کنند نیز اشاره کرده‌اند. در سال‌های اخیر، دادگاه‌های ایالتی و ملی و نهادهای دولتی گاهی محکومیت‌هایی را که هندوها را به دست داشتن در خشونت علیه مسلمانان متهم می‌کردند، لغو کرده یا پرونده‌هایی را پس گرفته‌اند (Common Cause, 2019).

۸- راهبردهای مقابله مسلمانان با چالش‌های هندوگرایان افراطی

در ادامه پیشنهاداتی برای کمک به مقابله با وضع موجود ارائه داده می‌شود:

- ۱) تشکیل یک لابی قدرتمند از مسلمانان هند که توانایی چانه‌زنی با مقامات رسمی را داشته باشد؛ یکی از موانع اصلی در این راه دوقطبی‌های سنتی در میان مسلمانان است. از مهم‌ترین این دوقطبی‌ها می‌توان به شیعه- سنی، کشمیری- غیرکشمیری و صوفی- غیرصوفی اشاره کرد. برخی از این دوقطبی‌ها محصول زیرکی هندوهای افراطی است و برخی نیز در دوران استعمار هند و توسط کمپانی هند شرقی به وجود آمده‌اند. زدودن این دوقطبی‌ها برای دستیابی به این هدف ضروری است.
- ۲) اتحاد با گروه‌های اجتماعی هم‌سرنوشت؛ برخی از گروه‌های اجتماعی همانند زنان، چپ‌های سنتی، اتحادیه‌های کشاورزی، دراویدی‌های جنوب، پیروان آئین سیکه و دالیت‌ها در انتخابات ۲۰۲۴ حضور چشمگیری داشتند. کاهش درصد رأی بی‌جی‌پی در این دوره از انتخابات به دلیل این حضور است. گروه‌های اجتماعی مذکور همانند مسلمانان تحت تبعیض هندوهای افراطی هستند. گذار از ساختارهای حزبی سنتی و

ایجاد ائتلاف و اتحاد با این گروه‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است. بدیهی است تشکیل لابی مسلمانان در هند می‌تواند دستیابی به این هدف را تسهیل کند. ضمناً شاید ساخت یک مفهوم چتری که توانایی پذیرش تمامی این گروه‌ها در زیر خود را داشته باشد بتواند در این زمینه کمک کننده باشد.

۳) رجوع به سازمان‌های بین‌المللی؛ علی‌رغم تلاش‌های افراطی صدای مسلمانان هند در جهان شنیده می‌شود، اما آن‌قدر بلند نیست که بتواند تأثیرگذار باشد. برای افزایش تأثیرگذاری و ایجاد فشار بین‌المللی علیه هندوهای افراطی، تأسیس گروه‌های حقوق بشری چند قومیتی- چند مذهبی در هند می‌تواند تأثیرگذار باشد.

۴) محدود کردن عناصر دیپلماسی عمومی هند در کشورهای اسلامی؛ برخی از کشورهای تأثیرگذار همچون جمهوری اسلامی ایران می‌توانند با ایجاد یک پرونده برای وضعیت مسلمانان در هند در سازمان کنفرانس اسلامی، خواستار محدود کردن عناصر دیپلماسی عمومی هند همانند یگه در کشورهای اسلامی را داشته باشند. این موضوع هم یک ابزار چانه‌زنی مناسب در مقابل دولت افراطی هند بوده و هم برنامه‌های ملی و بین‌المللی هندوهای افراطی را با اختلال روبه‌رو می‌کند.

۵) استفاده از ظرفیت رسانه‌های جهان اسلام؛ رسانه‌های پرمخاطب و تأثیرگذاری در جهان اسلام وجود دارد. توجه به اولویت‌هایی چون مسئله فلسطین منجر به بازماندن این رسانه‌ها از جنایاتی است که در حق مسلمانان در هند جاری می‌شود. ایجاد هماهنگی رسانه‌ای در این زمینه از طریق سازوکارهایی چون اتحادیه رادیو و تلویزیون‌های اسلامی راهگشا خواهد بود.

۶) تلاش برای احیاء سکولاریسم در هند؛ سکولاریسم در هند روح حاکم بر قانون اساسی این کشور را تشکیل می‌دهد و هندوهای افراطی که تبلور سیاسی آنان بی‌جی‌پی است در حال تغییر ریل‌گذاری این کشور از اصول سکولاریسم به اصول دلخواه خود هستند. تلاش در این مورد به کمک اقدامات قانونی و همچنین مبارزات مدنی همه‌شمول (و نه منحصر در میان مسلمانان) می‌تواند در کاهش فشارها بر اقلیت مسلمان چاره‌ساز باشد.

نتیجه‌گیری

تحولات یک دهه اخیر در هند نشان می‌دهد که رواداری مذهبی که زمانی بخشی از هویت سیاسی و اجتماعی این کشور بود، به شدت تضعیف شده است. از زمان به قدرت رسیدن حزب مردم بهارت، روند تبعیض علیه مسلمانان از سطحی پراکنده و غیررسمی به سیاستی سازمان‌یافته و

نظام‌مند ارتقا یافته و این روند با تکیه بر ایدئولوژی هندوتوه در عرصه‌های گوناگون سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و امنیتی بازتاب یافته و زندگی مسلمانان را تحت فشار قرار داده است. تحلیل یافته‌ها نشان می‌دهد که مسلمانان هند با مجموعه‌ای از چالش‌های درهم‌تنیده روبه‌رو هستند؛ از جمله کاهش نمایندگی سیاسی و حذف از فرآیندهای تصمیم‌گیری، حاشیه‌نشینی اقتصادی و محدودیت‌های ساختاری در دستیابی به فرصت‌های شغلی، محرومیت آموزشی و تلاش برای تحمیل هویت فرهنگی هندویی و در نهایت افزایش خشونت‌های سازمان‌یافته و تهدید امنیت فردی و جمعی. چنین وضعیتی عملاً مسلمانان را در موقعیت یک «دیگری‌سازی دائمی» قرار داده و خطر بازتولید چرخه‌ای از خشونت‌های فرقه‌ای را تشدید می‌کند.

این نتایج نشان می‌دهد که مسئله صرفاً به اختلافات مذهبی یا فرهنگی محدود نمی‌شود، بلکه با یک پروژه سیاسی-ایدئولوژیک روبه‌رو هستیم که هدف آن بازتعریف هویت ملی هند بر مبنای انحصار هندویی و حذف اقلیت‌ها (حداقل مسلمانان) است. تداوم چنین روندی نه تنها آینده مسلمانان هند را با تهدیدی جدی روبه‌رو می‌سازد، بلکه انسجام اجتماعی و ثبات سیاسی کل کشور را نیز با خطر فروپاشی مواجه می‌کند.

از این رو، مقابله با پیامدهای هندوگرایی افراطی نیازمند رویکردی چندسطحی است: در سطح داخلی، تقویت همبستگی میان گروه‌های اجتماعی هم‌سرنوشت، بازسازی گفت‌وگو سکولاریسم و ایجاد سازوکارهای مدنی فراگیر برای دفاع از حقوق اقلیت‌ها ضرورت دارد و در سطح بین‌المللی، استفاده از ظرفیت رسانه‌ای و دیپلماتیک جهان اسلام می‌تواند به افزایش فشار بر دولت هند و شنیده شدن صدای مسلمانان این کشور کمک کند.

به‌طور کلی، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که هندوگرایی افراطی نه یک جریان گذرا، بلکه پروژه‌ای ساختاری است که در صورت بی‌توجهی، پیامدهای آن فراتر از جامعه مسلمانان، آینده هند به‌عنوان یک کشور چندفرهنگی و چندمذهبی را تهدید خواهد کرد.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، مقاله پیش‌رو فاقد هر گونه تعارض منافع بوده است.

فهرست منابع

- Ali, M. (2015). Secularism in India: Concepts, Historical Perspective and Challenges, *Asia Pacific Journal of Research*. 1 (26): 119-124
- Ali, R., & Mustafa, U. (2021). Kashmir dispute: Emerging complexities after abrogation of Article 370, *Journal of Humanities, Social and Management Sciences*. 2 (2): 13-25
- Asia Pacific. (2024). *Activist decries discrimination Muslims face in India*, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/activist-decries-discrimination-muslims-face-in-india/3103420>.

- Bajoria, J. (2016). *Dispatches: India's Cow Protection Groups Raise Tensions*, <https://www.hrw.org/news/2016/03/22/dispatches-indias-cow-protection-groups-raise-tensions>.
- Bera, S. & Agarwal, M. (2017). *Centre's Ban on Sale of Cattle for Slaughter at Animal Markets Will Cripple Buffalo Trade*. LiveMint, <https://www.livemint.com/Politics/4v0RpNGZ6CGXzMWChj2x0K/Centre-restricts-cattle-trade-at-animal-markets-bans-sale-f.html>.
- Boler, M. & Davis, E. (2020). *Affective Politics of Digital Media: Propaganda by Other Means*, London: Routledge.
- Business Today. (2024). 'Did Congress snatch your gold, mangalsutra in 55 yrs': Priyanka Gandhi on PM Modi's remark, recalls mother's sacrifice, available at: <https://www.businesstoday.in/india/story/did-congress-snatch-your-gold-mangalsutra-in-55-yrs-priyanka-gandhi-on-pm-modis-remark-recalls-mothers-sacrifice-426650-2024-04-24>.
- Chandra, P. C. (2001). *Bhartiya Janata Party: Profile and Performance*, New Delhi: A P H Publishing.
- Chatterji, A. P.; Hansen, T. B. & Jaffrelot, C. (2019). *Majoritarian State: How Hindu Nationalism Is Changing India*. Oxford: Oxford University Press.
- Cheema, Q. K. (2017). *Constitutional and Legal Challenges Faced by Religious Minorities in India*. U.S. Commission of International Religious Freedom, available at: www.uscirf.gov/sites/default/files/Constitutional%20and%20Legal%20Challenges%20Faced%20by%20Religious%20Minorities%20in%20India.pdf.
- Cherian, G. (2016). *Hate Spin: The Manufacture of Religious Offense and Its Threat to Democracy*, Massachusetts: MIT Press .
- Common Cause. (2019). *Status of Policing in India Report 2019*, available at: https://www.commoncause.in/uploadimage/page/Status_of_Policing_in_India_Report_2019_by_Common_Cause_and_CSIDS.pdf
- Cox, B. & Philpott, D. (2003). Faith-Based Diplomacy: An Ancient Idea Newly Emergent, *The Brandywine Review of Faith & International Affairs, Volume 1*, 2003 - Issue 2.
- De Roover, J. & Clarehout, S. (2014). *Proselytization Revisited: Rights Talk, Free Markets and Culture Wars*, London: Routledge.
- Deutsche Welle. (2015). *India's cow protection army*, available at: <https://www.dw.com/en/local-army-shields-cows-from-harm-in-india/audio-18832742>.
- Guha, R. (2007). *India after Gandhi: the history of the world's largest democracy*, London: Picador.
- Hansen, T. (1999). *The saffron wave: democracy and Hindu nationalism in modern India*, New Jersey: Princeton University Press.
- Hindustan Times. (2013). *Modi did not incite riots: SIT*, available at: <https://www.hindustantimes.com/india/modi-did-not-incite-riots-sit/story-Wwavg3Ri5spfsWToFTK6eL.html>.
- . (2017). *Cattle trade for slaughter: Supreme Court suspends ban across India*, available at: https://www.hindustantimes.com/india-news/supreme-court-puts-on-hold-ban-on-cattle-trade-for-slaughter-govt-says-new-rules-by-august-end/story-WypElt9CMgFZP1wxPsLdgJ.html#google_vignette.
- . (2024). *Did Manmohan Singh advocate 'first right' to resources for Muslims as claimed by PM Modi?* available at: <https://www.hindustantimes.com/india-news/factcheck-did-manmohan-singh-advocate-first-right-to-resources-for-muslims-as-claimed-by-pm-modi-101713787488653.html>.
- Human Rights Watch. (2017). *India: 'Cow Protection' Spurs Vigilante Violence*, available at: <https://www.hrw.org/news/2017/04/27/india-cow-protection-spurs-vigilante-violence>.
- . (2019). *Violent Cow Protection in India: Vigilante Groups Attack Minorities*, available at: <https://www.hrw.org/report/2019/02/19/violent-cow-protection-india/vigilante-groups-attack-minorities>
- India Hate Lab Report. (2024, Feb 25). *Hate Speech Events in India*, available at: [https://indiahatelab.com/2024/02/25/hate-speech-events-in-india-2023-annual-report./](https://indiahatelab.com/2024/02/25/hate-speech-events-in-india-2023-annual-report/)

- India Today. (2014). *Modi swearing-in: The many moods of Rashtrapati Bhavan*, available at: <https://www.indiatoday.in/india/photo/narendra-modi-swearing-in-narendra-modi-oath-rashtrapati-bhavan-raisina-hills-bjp-nda-372318-2014-05-26>.
- Indian Express. (2024). (a) *BJP will not remove reservations, nor will it allow Congress to do so: Amit Shah*, available at: <https://indianexpress.com/article/india/bjp-reservations-congress-amit-shah-9301918/>.
- . (2024). (b) *Muslim representation in new Lok Sabha: 24 MPs, none from BJP-led NDA*, available at: <https://indianexpress.com/article/explained/explained-politics/muslim-representation-lok-sabha-24-mp-9378860/>.
- Jaffrelot, C. (2009). (a) *Hindu Nationalism: A Reader*, New Jersey: Princeton University Press.
- . (2009). (b) *The RSS and Politics Hindu Nationalism*, New Jersey: Princeton University Press.
- . (2013). Gujarat Elections: The Sub-Text of Modi's 'Hattrick'—High Tech Populism and the 'Neo-middle Class', *Studies in Indian Politics. 1: 2–27*.
- Katju, M. (2003). *Vishva Hindu Parishad and Indian Politics*, Hyderabad: Orient Blackswan.
- Lührmann, A.; et al. (2020). *New Global Data on Political Parties: V-Party, V-Dem Institute*. Report Number: 9: 1-4
- Malik, Y.K. & Singh, V.B. (1992). Bharatiya Janata Party: An Alternative to the Congress? *Asian Survey*, 32 (4): 318–336.
- NDTV. (2020). *Teaching in Mother Tongue Till Class 5: 10 Points on New National Education Policy*, <https://www.ndtv.com/india-news/national-education-policy-nep-2020-mother-tongue-till-class-5-10-points-on-national-education-policy-2020-2270926>.
- People's Democracy. (2023). *How Modi Govt has Saffronised Education*, available at: https://peoplesdemocracy.in/2023/0903_pd/how-modi-govt-has-saffronised-education.
- Rahman, S.A. (2023). *US Religious Freedom Commission Seeks Repeal of India's Anti-Conversion Laws*. Voice of America, available at: <https://www.voanews.com/a/us-religious-freedom-commission-seeks-repeal-of-india-s-anti-conversion-laws/7018826.html>.
- Rajagopalan, S. (2003). *Secularism in India: Accepted Principle, Contentious Interpretation*. In William Safran (ed.). *The Secular and the Sacred: Nation, Religion, and Politics*. Psychology Press.
- Rao, N. (2007). "Social justice and gender rights". In Katharine Adeney; Lawrence Saez (eds.). *Coalition Politics and Hindu Nationalism*, London: Routledge.
- Rizvi, M.A. (2005). Secularism in India: Retrospect and Prospects, *The Indian Journal of Political Science. 66* (4): 901-914
- Religious Freedom Conditions in India. (2022). *Country Update: India*. United States Commission on International Religious Freedom, available at: <https://www.uscirf.gov/sites/default/files/2022-11/2022%20India%20Country%20Update.pdf>.
- Sen, A. (2005). *Home in the World: A Memoir*, London: Penguin.
- Soumya, E. (2014). *Sacred Cows and Politics of Beef in India*, available at: www.aljazeera.com/indepth/features/2014/04/india-bjp-piggybacks-cow-milkvotes-2014417142154567121.html.
- Sridharan, E., et al. (2014). India's Watershed Vote, *Journal of Democracy*, 25 (4): 20-33
- The Guardian. (2004). *Shock defeat for India's Hindu nationalists*, available at: <https://www.theguardian.com/world/2004/may/14/india.randeepamesh>.
- The Hindu. (2015). *Muslim body says Yoga is unacceptable*, available at: <https://www.thehindu.com/news/national/Yoga-is-unacceptable-Muslim-body/article60172363.ece>.
- The Hindu Business Line. (2024). *Congress promise for Muslim reservations will be a loss for BCs, says Modi*, available at: <https://www.thehindubusinessline.com/news/elections/congress-promise-for-muslim-reservations-will-be-a-loss-for-bcs-says-modi/article68162260.ece>.

- The Wire. (2022). *Study Says a New Lens Is Needed to Look at Mental Health of Indian Muslims*, available at: <https://thewire.in/health/new-lens-mental-health-india-muslims-communalism-trauma>.
- . (2023). *The Unconstitutionality of 'Bulldozer Justice'*, <https://thewire.in/law/the-unconstitutionality-of-bulldozer-justice>
- . (2024). Time's When BJP Leaders (Not Fringe) Made Anti-Muslim Hate Speeches, available at: <https://thewire.in/communalism/bjp-leaders-fringe-anti-muslim-remarks-gulf-countries>.
- Turner, B. (2016). *The Statesman's Yearbook 2004: The Politics, Cultures and Economies of the World*, Berlin: Springer.
- Udayakumar, S. P. (1997). Historicizing Myth and Mythologizing History: The 'Ram Temple' Drama. *Social Scientist*, 25 (7/8): 11–26.
- Varadarajan, S. (2020). *Narendra Modi's Reckless Politics Brings Mob Rule to New Delhi*, <https://thewire.in/communalism/narendra-modi-delhi-riots-mob-violence-bjp>.
- Varshney, A. (2014). Hindu Nationalism in Power? *Journal of Democracy*, 25 (4): 34–45.
- Yarankar, S. R. (2006). *Secularism in India: Theory and Practice*, Delhi: Adhyayan Publisher & Distributors.